

METİNLER

İŞKENCEYE VE DİĞER ZALİMANE; GAYRİİNSANİ VEYA KÜÇÜLTÜCÜ MUAMELE VEYA CEZAYA KARŞI BİRLEŞMİŞ MİLLETLER SÖZLEŞMESİ*

Onaylamayı uygun bulma Kanunu: 3441-21 Nisan 1988

RG: 29 Nisan 1988-19799

Onay Kararı: 88/13023-16 Haziran 1988

RG: 10 Ağustos 1988-19895

Bu Sözleşmeye Taraf olan Devletler;

Birleşmiş Milletler Andlaşması'nda ilan edilen ilkelere uygun olarak insanlık aleminin tüm mensuplarının eşit ve vazgeçilmez haklarının tanınmasının, dünyada hürriyetin, adaletin ve barışın temelini oluşturduğunu düşünerek,

Bu hakların, kişinin haysiyetine bağlı olarak meydana geldiğini kabul ederek,

Devletlerin Birleşmiş Milletler Andlaşması ve özellikle 55 nci madde gereğince İnsan Hakları ve Ana Hürriyetlerine saygıyı dünyada yaymak ve bunlara uymak yüklemelerini düşünerek,

Hiç kimsenin işkence veya zalimane gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezaya tabi tutulmamasını öngören, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 5 ve Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 7 nci maddelerini dikkate alarak,

Genel Kurul tarafından 9 Aralık 1975 tarihinde kabul edilen, İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Tabi Tutulan Kimselerin Korunmaları Hakkında Beyanname'yi keza dikkate alarak,

Bütün dünyada işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezaya karşı mücadeleyi daha etkinleştirmeyi arzulayarak,

Aşağıdaki maddeler üzerinde anlaşmışlardır.

KISIM I

Madde 1

1. Sözleşme amaçlarına göre, «İşkence» terimi, bir şahsa veya bir üçüncü şahsa, bu şahsın veya üçüncü şahsın işlediği veya işlediğinden şüphe edilen bir fiil sebebiyle, cezalandırmak amacıyla bilgi veya itiraf elde etmek için veya ayırım gözetin herhangi bir sebep dolayısıyla bir kamu görevlisinin veya bu sıfatla hareket

*) Türkiye'nin Sözleşme'ye İlişkin Beyan ve İhtirazî Kaydı için bkz. s. 431.

eden bir başka şahsın teşviki veya rızası veya muvafakatiyle uygulanan fiziki veya manevi ağır acı veya ızdırap veren bir fiil anlamına gelir. Bu yalnızca yasal müeyyidelerin uygulanmasından doğan, tabiatında olan veya arızî olarak husule gelen acı ve ızdırabı içermez.

2. Bu madde, konu hakkında daha geniş uygulama hükümleri ihtiva eden herhangi uluslararası bir belge veya millî mevzuata hâlel getirmez.

Madde 2

1. Sözleşme'ye Taraf Devlet, yetkisi altındaki ülkelerde işkence olaylarını önlemek için etkili kanunî, idari, adli veya başka tedbirleri alacaktır.

2. Hiç bir istisnai durum, ne harp hali ne de bir harp tehdidi, dahili siyasi istikrarsızlık veya herhangi başka bir olağanüstü hal, işkencenin uygulanması için gerekçe gösterilemez.

3. Bir üst görevlinin veya bir kamu merciinin emri, işkencenin haklılığına gerekçe kabul edilemez.

Madde 3

1. Hiçbir Taraf Devlet bir şahsı, işkenceye tabi tutulacağı tehlikesinde olduğuna dair esaslı sebeplerin bulunduğu kanaatını uyandıran başka devlete geri göndermeyecek, sınırdışı etmeyecek veya iade etmeyecektir.

2. Bu gibi esaslı sebeplerin bulunup bulunmadığını tayin maksadıyla, yetkili merciler, sözkonusu devlette mümkün olduğu kadar sistemli biçimde yaygın, açık seçik veya kütleli insan hakları ihlalleri bulunup bulunmadığı dahil tüm ilgili hususları gözönünde tutacaktır.

Madde 4

1. Her Taraf Devlet, tüm işkence eylemlerinin kendi ceza kanununa göre suç olmasını sağlavacaktır. Aynı şekilde, işkence yapmaya teşebbüs ve işkenceye iştirak veya suç ortaklığı yapan şahsın fiili suç sayılacaktır.

2. Her Taraf Devlet, fiilleri ağırlıklarını dikkate alarak uygun müeyyidelerle cezalandıracaktır.

Madde 5

1. Her Taraf Devlet, aşağıdaki hallerde, 4. maddede zikredilen suçlar üzerinde kendi yetkisini tesis etmek için gerekli olabilecek tedbirleri alacaktır.

a) Suçlar yetkisi altındaki ülkelerde veya bu Devlette kayıtlı bir gemi veya uçakta işlenmişse,

b) İtham olunan sanık bu Devlet uyrukluğunda ise,

c) İşkence suçu mağduru bu Devletin uyrukluğunda olup, bu Devletin uygun görmesi halinde,

2. Aynı şekilde her Taraf Devlet, itham olunan şahsın kendi yetkisi altındaki ülkelerde bulunması ve bu şahsı 8. maddeye uygun olarak bu maddenin 1. paragrafında zikredilen Devletlerden herhangi birisine iade etmediği takdirde kendi yetkisini tesis etmek için lüzumlu olabilecek tedbirleri alacaktır.

3. Bu Sözleşme iç hukuka uygun olarak uygulanan herhangi bir ceza yetkisini bertaraf etmemektedir.

Madde 6

1. Kendisinde mevcut bilgilerin incelenmesini müteakip, tatmin olması üzerine, şartlar gerektiriyor ise, 4. maddede zikredilen herhangi bir suçu işlediği iddia edilen şahsın ülkesinde bulunduğu herhangi bir Sözleşme'ye Taraf Devlet bu şahsı tutuklayacak veya hazır bulunmasını sağlayacak diğer hukuki tedbirleri alacaktır. Tutuklama ve öteki hukuki tedbirler, bu Devlet Kanunda öngörüldüğü şekilde sağlanacak ancak sadece herhangi bir ceza veya iade kovuşturmasının başlatılmasına imkan sağlayacak kadar devam edebilecektir.

2. Bu Devlet derhal olayların bir ön soruşturmasını yapacaktır.

3. Bu maddenin 1. paragrafına uygun şekilde tutuklanan her şahıs, uyruğunda olduğu Devletin, vatansız ise mutad olarak ikamet ettiği Devletin uygun en yakın temsilcisi ile derhal haberleşmesine yardımcı olunacaktır.

4. Bir Devlet, bu maddeye uygun olarak, bir şahsı tutukladığında 5. maddenin 1. paragrafında atıf yapılan Devletlere derhal şahsın tutuklandığını ve tutuklanmasını gerektiren şartları bildirecektir. Bu maddenin 2. paragrafında öngörülen önsoruşturma işlemini tamamlayan Devlet vardığı sonuçları bu Devletlere hemen bildirecek ve yetkisini kullanıp kullanmayacağını da belirtecektir.

Madde 7

1. Yetkisi altındaki ülkelerde 4. maddede zikredilen herhangi bir suçu işlediği iddia olunan bir şahsın bulunduğu Taraf Devlet, 5. maddedeki halleri teemmül ettikten sonra, sanığı iade etmediği takdirde, kovuşturma amacıyla dosyayı yetkili mercilerine intikal ettirecektir.

2. Bu merciler, o Devletin kanunları gereğince ciddi nitelikte diğer herhangi bir suç olayında olduğu gibi aynı şekilde karar alacaklardır. 5. maddenin 2. paragrafında atıf yapılan hallerde kovuşturma ve mahkûmiyet için gerekli delil ölçüleri, 5. maddenin 1. paragrafındaki hallere uygulananlardan hiçbir şekilde daha az kesin olmayacaktır.

3. 4. ncü maddede zikredilen suçlardan herhangi birisi ile ilgili olarak hakkında kovuşturma yapılan herhangi bir şahsa, kovuşturmanın tüm safhalarında adil muamele garanti edilecektir.

Madde 8

1. Taraf Devletler arasında mevcut herhangi bir suçluların iadesi sözleşmesinde, 4. maddede zikredilen suçlar, iade edilebilir suçlar meyanında kabul edilecektir. Taraf Devletler bu gibi suçları aralarında yapılacak her suçluların iadesi sözleşmesine iade edilir suçlar olarak dahil etmeyi yükümlenmişlerdir.

2. İadeyi bir sözleşmenin mevcudiyeti şartına bağlayan bir Taraf Devlet aralarında iade sözleşmesi olmayan sözleşme'ye Taraf diğer bir Devletten iade için talep aldığı takdirde, bu suçlarla ilgili olarak bu sözleşmeyi iade için bir hukuki temel olarak düşünebilir. İade, talep edilen Devlet Kanununun diğer şartlarına tâbi olacaktır.

3. İadeyi bir sözleşmenin bulunması şartına bağlamayan Taraf Devletler talep olunan Devletin Kanunu tarafından öngörülen şartlara bağlı olarak aralarında bu suçları iade edilir suçlar sayacaklardır.

4. Bu suçlar, Taraf Devletler arasında, iade amacıyla, sadece meydana geldikleri yerde değil, fakat aynı zamanda 5. maddenin 1. paragrafına göre devletlerin yetkilerini tesis etmeleri istenilen ülkelerinde de işlenmiş gibi işleme tâbi tutulacaktır.

Madde 9

1. 4. maddede zikredilen suçlardan herhangi biri dolayısıyla yürütülen kovuşturmalara ilgili olarak, kovuşturma için gerekli tüm delillerin sunulması dahil, Taraf Devletler birbirine en geniş adli yardımı sağlayacaklardır.

2. Taraf Devletler, bu maddenin 1. paragrafı gereğince yükümlülüklerini, aralarında mevcut olabilecek herhangi bir karşılıklı adli yardım sözleşmesine uygun olarak yerine getireceklerdir.

Madde 10

1. Her Taraf Devlet, işkencenin yasaklanmasına dair eğitim ve bilginin kanun uygulayıcı personel, sivil veya askeri, tıbbi personel, kamu görevlileri ve herhangi bir şekilde tutuklanan, nezarete alınan veya hapsedilen (cezaevine konulan) herhangi bir şahsın tutuklanması, sorgulanması veya muamelesiyle ilgilenebilecek diğer şahısların eğitim programına dahil edilmesini sağlayacaktır.

2. Her Taraf Devlet, bu gibi kişilerin görev ve yetkilerine dair yayınlanan kurallar veya talimatlara bu yasaklamayı da dahil edecektir.

Madde 11

1. Her Taraf Devlet, işkence olaylarını önlemek maksadıyla, yetkisi altındaki ülkelerde herhangi bir şekilde tutuklanan, nezarete alınan veya hapsedilen kişilerin tutuklanması ve tâbi tutulacağı muamele ile ilgili düzenlemeleri ve bunlara ait sorgulama kurallarını, talimatları, yöntemleri ve uygulamaları sistematik şekilde gözden geçirecektir.

Madde 12

Her Taraf Devlet, yetkisi altındaki ülkelerde bir işkence eyleminin işlendiğine inanmak için ciddi sebepler mevcut olan her halde, yetkili mercilerinin derhal ve tarafsız soruşturma yürütmelerini sağlayacaktır.

Madde 13

Her Taraf Devlet, kendi yetkisi altındaki ülkelerde işkenceye maruz kaldığını iddia eden herhangi bir şahsın yetkili mercilere şikâyet hakkını ve davasının bu mercilerce hemen ve tarafsızca incelenmesini sağlayacaktır. Şikayetçinin ve tanıkların şikayet veya şahadetin bir sonucu olarak, tüm fena muamele veya tehdide karşı korunmalarını sağlamak için önlemler alınacaktır.

Madde 14

1. Her Taraf Devlet kendi hukuk sistemi dahilinde işkence eylemi mağdurunun zararının karşılanması ve mümkün olan rehabilitasyon imkanları dahil uygulanabilir, adil ve yeterli bir tazminat hakkına sahip olmasını temin edecektir. İşkence eylemi sonucu mağdurun ölmesi halinde bakmakla yükümlü olduğu muhtaçları tazminat almaya yetkili olacaklardır.

2. Bu madde, mağdurun veya diğer şahısların millî kanuna göre mevcut olabilecek tazminat hakkını hiçbir şekilde etkilemeyecektir.

Madde 15

Her Taraf Devlet işkence yapılarak alındığı tespit olunan herhangi bir ifadenin,

işkence yapmakla itham olunan kişi aleyhinde delil olarak kullanılması hariç, herhangi bir kovuşturmada delil olarak kabul edilmemesini sağlayacaktır.

Madde 16

1. Her Taraf Devlet, yetkisi altındaki ülkelerde 1 nci maddede tanımlandığı şekilde işkence derecesine varmayan diğer zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya ceza gibi fiillerin, bir kamu görevlisi tarafından veya onun teşviki veya açık veya gizli muvafakatı ile veya resmî sıfatiyle hareket eden bir başka şahıs tarafından işlenmesini önlemeyi üstlenecektir. Özellikle, 10, 11, 12 ve 13. maddelerde yer alan yükümlülükler zalimane, gayriinsani veya küçültücü ceza veya muamele şeklindeki diğer işkence biçimlerine de uygulanacaktır.

2. Bu Anlaşma hükümleri zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya cezayı yasaklayan veya iade veya sınır dışı etmeyi ilgilendiren herhangi bir başka uluslararası belge veya millî hukuk hükümlerine zarar vermeyecektir.

KISIM II

Madde 17

1. Bundan sonra belirtilecek görevleri yerine getirmek üzere İşkencenin Önlenmesi Komitesi (bundan böyle komite şeklinde atıf yapılacaktır) kurulacaktır. Komite, insan hakları alanında yüksek ahlaki yetenek ve yetkileriyle tanınmış, kişisel ehliyetleriyle hizmet edecek on uzmandan oluşacaktır. Uzmanlar Taraf Devletler tarafından seçilecek ve bu seçimde, hakça coğrafi dağılım ile hukuki deneyimi olan bazı kişilerin komiteye katılmasının faydası gözönünde tutulacaktır.

2. Komite üyeleri Taraf Devletler tarafından tayin edilen kişiler listesinden gizli oyla seçilecektir. Her Taraf Devlet kendi uyrukları arasından bir kişiyi tayin edebilecektir. Taraf Devletler, İşkencenin Önlenmesi Komitesi'nde hizmet vermeye arzulu ve aynı zamanda Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi gereğince tesis olunan İnsan Hakları Komitesi'nin de üyesi olan kişilerin tayinindeki yararı hatırdta tutacaklardır.

3. Komite üyeleri seçimi, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri tarafından toplanacak Taraf Devletlerin iki yıllık toplantılarında yapılacaktır. Taraf Devletlerin üçte ikisinin ekseriyet teşkil edeceği bu toplantılarda, en fazla sayıda oyu elde eden ve hazır bulunan ve oy veren Taraf Devlet temsilcilerinin oylarının mutlak çoğunluğunu alan kişiler Komite üyesi seçileceklerdir.

4. İlk seçim, Sözleşme'nin yürürlüğe girdiği günü takip eden altı aydan daha geç olmayan bir tarihte yapılacaktır. Her bir seçimden en aşağı dört ay önce, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri kendi adaylarını üç ay içinde sunmaları için Taraf Devletlere bir mektupla çağrıda bulunacaktır. Genel Sekreter, bu şekilde tayin olunan tüm şahısların alfabetik düzende bir listesini, bunları tayin eden Taraf Devletleri de işaret ederek belirleyecek ve Taraf Devletlere sunacaktır.

5. Komite üyeleri dört yıl için seçileceklerdir. Aday gösterildikleri takdirde yeniden seçilebileceklerdir. Bununla birlikte, ilk seçimde göreve atanan beş üyenin görev süresi, iki yılın sonunda sona erecek, ilk seçimden hemen sonra bu beş üyenin isimleri bu maddenin 3. paragrafında atıf yapılan toplantının başkanı tarafından kura ile seçilecektir.

6. Bir Komite üyesinin ölümü veya başka herhangi bir sebeple artık komite görevlerini yerine getirmemesi halinde kendisini tayin eden Taraf Devlet kendi uyrukları arasından Taraf Devletlerin çoğunluğunun tasvibine bağlı olmak kaydıyla ka-

lan süre için bir başka uzman tayin edecektir. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri tarafından teklif olunan tayinin bildirilmesinden itibaren altı hafta içinde Taraf Devletlerden yarısı veya daha fazlası tarafından karşı çıkılmadıkça, yapılan işlem kabul edilmiş sayılacaktır.

7. Taraf Devletler görevlerini yaptıkları esnada Komite üyelerinin masraflarından sorumlu olacaklardır.

Madde 18

1. Komite, görevlerini iki yıllık bir süre için seçecektir. Bunlar yeniden seçilebileceklerdir.

2. Komite kendi çalışma kurallarını tesis edecek, ancak bu kurallar, diğer hususlar meyanında, aşağıdaki hususları ihtiva edecektir:

a) Altı üye çoğunluk nisabını teşkil edecektir.

b) Komite kararları mevcut üyelerin çoğunluk oyu ile alınacaktır.

3. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, bu Sözleşme gereğince Komite görevlerinin etkin şekilde icrası için gerekli personel ve kolaylıkları sağlayacaktır.

4. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Komite'nin ilk toplantısı için çağrıda bulunacaktır. İlk toplantısından sonra, Komite kendi çalışma kurallarında öngörülen zamanlarda toplanacaktır.

5. Taraf Devletler, Komite ile Taraf Devletlerin yaptıkları toplantılarda doğan masraflardan, bu maddenin 3. paragrafına uygun olarak Birleşmiş Milletlerce karşılanan personel masrafı ve kolaylıklar gibi Birleşmiş Milletlerce ödenenler dahil sorumlu olacaklardır.

Madde 19

1. Taraf Devletler, bu Sözleşme'nin ilgili Taraf Devlet için yürürlüğe girmesinden sonra bir yıl içinde Sözleşme gereğince üstlendikleri yükümlülüklerini yerine getirmek için aldıkları tedbirler hakkında her dört senede bir Komite'ye tamamlayıcı raporlar ve Komite'nin isteyebileceği bu gibi diğer raporları sunacaklardır.

2. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri raporları tüm Taraf Devletlere gönderecektir.

3. Her rapor, üzerinde uygun görebileceği genel yorumları yapabilecek olan Komite tarafından incelenecek ve bunlar ilgili Taraf Devlete gönderilecektir. Bu Taraf Devlet tercihinin göre gözlemleriyle bu rapora karşılık verebilir.

4. Komite, kendi takdiri çerçevesinde 24. maddeye uygun olarak verilen yıllık raporuna, ilgili Taraf Devletin rapor hakkında alınmış görüşlerle birlikte, bu maddenin 3. paragrafına göre yaptığı yorumlarında dahil edilmemesine karar verebilir. İlgili Taraf Devletçe istenmiş ise, Komite keza bu maddenin 1. paragrafı gereğince sunulan raporun bir kopyasını da raporuna dahil edebilir.

Madde 20

1. Komite'nin, bir Taraf Devletin ülkesinde işkencenin sistematik bir şekilde uygulandığına dair inandırıcı bilgi alması halinde, Komite, ilgili Taraf Devleti bu bilginin incelenmesinde işbirliği yapmaya ve bu maksatla alınan bilgi dolayısıyla gözlemlerini sunmaya davet edecektir.

2. Komite, ilgili Taraf Devletin sunmuş olabileceği gözlemleri olduğu kadar temin edilebilecek ilgili başka malumatı da dikkate alarak, gerekli olduğuna karar

verdiğinde, üyelerinden birini veya daha fazlasını gizli bir soruşturma yapmak ve acilen komiteye rapor vermek üzere tayin edebilir.

3. Soruşturma bu maddenin 2. paragrafına uygun olarak yapılmış ise, Komite, ilgili Taraf Devletin işbirliğini isteyecektir. Bu Taraf Devlet ile anlaşmaya varılarak, böyle bir soruşturma o devlet ülkesine bir ziyareti de içerebilir.

4. Bu maddenin 2. paragrafı ile uyumlu olarak görevli üye veya üyelerin bulgularını inceledikten sonra, Komite, bu bulguları duruma göre uygun gördüğü yorumları ve önerileriyle birlikte ilgili Taraf Devlete gönderecektir.

5. Bu maddenin 1 ve 4. paragraflarında zikredilen tüm işlemler gizli olacaktır ve işlemlerin bütün aşamalarında Taraf Devletin işbirliği aranacaktır. 2. paragrafa uygun şekilde yapılan soruşturmanın ikmal edilmesinden sonra Komite, ilgili Taraf Devlet ile istişareyi müteakip 24. maddeye uygun olarak düzenlediği yıllık raporunda, işlemlerin sonuçlarının bir özeti yer almasına karar verebilir.

Madde 21

1. Bu Sözleşmeye Taraf olan bir Devlet bu madde hükmü dairesinde herhangi bir zamanda, bir Taraf Devletin diğer bir Taraf Devletin bu Sözleşmeye göre yükümlülüklerini yerine getirmediği hususunda Komite'nin şikayetleri alma ve inceleme yetkisini tanıdığını beyan edebilir. Bu gibi şikayetler sadece komitenin kendisi ile ilgili olarak yetkisini bir beyanla tanıyan bir Taraf Devlet tarafından yapılması halinde bu maddede vazedilen usullere uygun olarak kabul edilebilir ve incelenebilir. Komite tarafından hiçbir şikayet, böyle bir beyanı yapmamış bulunan Taraf Devleti ilgilendirdiği takdirde incelenmeyecektir. Bu madde gereğince alınan şikâyetler aşağıdaki usule göre işleme konulacaktır :

a) Bir Taraf Devlet, diğer bir Taraf Devletin bu Sözleşme hükümlerini uygulamadığını düşündüğü takdirde, yazılı bir başvuru ile, meseleyi o Taraf Devletin dikkatine getirebilir. Bu başvurunun alınmasından itibaren üç ay içerisinde başvuruyu alan Devlet, mümkün ve ilgili olduğu nispette, konu hakkında uygulanan veya uygulanması düşünülen ulusal kurallar ve tazmin yollarına atıfla, bunları ihtiva edecek şekilde, meseleyi izah eden bir açıklamayı veya başka herhangi bir beyanını yazılı olarak, başvuruyu gönderen Devlete verecektir;

b) İlk başvurunun kabul eden Devlet tarafından alınmasından itibaren altı ay içerisinde her iki ilgili Taraf Devletin tatmin olacağı şekilde halledilmediği takdirde; bu Devletlerden herbiri, Komite'ye ve öteki Devlete yapacağı bir bildiri ile konuyu Komite'ye intikal ettirmek hakkına sahip olacaktır;

c) Komite, genel olarak kabul edilmiş bulunan Devletler Hukuku prensiplerine uygun şekilde, konu ile ilgili olarak tüm ulusal tazmin yollarına başvurulduğunu ve bunların tüketildiğini tespit ettikten sonra, sadece bu durumda bu madde gereğince kendisine intikal ettirilen meseleyi inceleyecektir. Bu kural, tazmin yollarının uygulanmasının, makul olmayan şekilde, geciktirildiği veya bu Sözleşmenin ihlalinden dolayı mağdur olan şahsa etkin bir yardım sağlanması muhtemel değil ise, geçerli olmayacaktır;

d) Komite bu madde gereğince şikayetleri incelerken kapalı toplantılar yapacaktır;

e) Komite, (c) alt-paragrafı hükümlerine bağlı olmak kaydıyla, bu Sözleşmede öngörülen yükümlülükler saygı gösterilmesi esasına dayalı olarak, meselenin dost-

ne çözümlenmesi maksadıyla arabuluculuğunu ilgili Taraf Devletlere sunacaktır. Komite, bu amaçla, uygun görülen ahvalde, ayrı bir uzlaştırıcı komisyon kuracaktır;

f) Komite, bu madde gereğince herhangi bir mesele kendisine gönderildiğinde, ilgili Taraf Devletlere (b) alt-paragrafında atıf yapılan ilgili malumatı tevdi etmeleri için çağrıda bulunabilir;

g) (b) alt-paragrafında atıf yapılan ilgili Taraf Devletler, konu Komite tarafından incelendiği sırada temsil edilmek ve sözlü veya yazılı takdimlerde bulunmak hakkını haiz olacaklardır;

h) Komite, (b) alt-paragrafı gereğince bildirim alıldığı tarihi takiben on iki ay içerisinde bir rapor sunacaktır;

(i) Komite (e) alt-paragrafı şartları dahilinde bir çözüme ulaşıldığı takdirde, raporunu olayların kısa bir beyanı ve varılan çözüme inhisar ettirecektir.

(ii) (e) alt-paragrafı dahilinde bir çözüme ulaşılmaması halinde, Komite raporunu olayların kısa bir açıklamasına tahsis edecek, ilgili Taraf Devletler tarafından yapılan yazılı takdimler ve sözlü takdimlerin tutanağı rapora eklenecektir.

Her meselede, rapor ilgili Taraf Devletlere tebliğ edilecektir.

2. Bu madde hükümleri bu Sözleşmeye Taraf beş Devletin bu maddenin 1. paragrafı dairesinde beyanda bulunmalarıyla uygulamaya konulacaktır. Bu beyanlar Taraf Devletler tarafından bir örneğini diğer Taraf Devletlere gönderecek olan Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne tevdi olunacaktır. Yapılan bu beyan, Genel Sekreter'e herhangi bir zamanda yapılacak başka bir beyan ile geri alınabilir. Bu geri alma, bu maddeye göre evvelce gönderilmiş bir şikayet konusunun incelenmesine zarar vermeyecektir; Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri beyanda bulunmadıkça, herhangi bir Taraf Devlet tarafından başkaca şikayet alınmayacaktır.

Madde 22

1. Bu Sözleşmeye Taraf bir Devlet, Sözleşme hükümlerinin bir Taraf Devletçe ihlâlinden mağdur olduğunu iddia eden kendi yetkisi altındaki kişilerden gelen veya onlar adına yapılan şikayetleri almak ve incelenmek için Komite'nin yetkisini bu madde gereğince tanıdığını her zaman beyan edebilir. Yapılan şikâyet böyle bir beyanı yapmayan Taraf Devleti ilgilendirdiği takdirde, Komite tarafından alınmayacaktır.

2. Komite, bu madde gereğince yazılmış imzasız veya bu gibi şikayet gönderme hakkının suistimal edildiğini veya sözleşme hükümleriyle bağdaşmayan herhangi bir şikayeti kabul edilmez sayacaktır.

3. Komite 2. paragraf hükümlerine bağlı olarak, bu madde gereğince kendisine gönderilen herhangi bir şikayeti 1. paragraf gereğince beyanda bulunan ve Sözleşmenin herhangi bir hükmünü ihlal ettiği ileri sürülen Taraf Devletin dikkatine sunacaktır. Hakkında şikayet olan Devlet, altı ay içerisinde meseleyi aydınlatan yazılı izah veya beyanlarını ve var ise yapılan tazminatı Komiteye sunacaktır.

4. Komite, bu madde hükmü dairesinde aldığı şikayetleri kişi ve ilgili Taraf Devletçe veya onlar adına sağlanan tüm bilgilerin ışığında inceleyecektir.

5. Komite bir kişiden aldığı şikayetleri aşağıdaki hususları tespit etmedikçe bu madde gereğince tetkik etmeyecektir :

a) Aynı konunun başka uluslararası tahkik veya çözüm usulü çerçevesinde

incelenmiş ve halen de inceleniyor olmaması;

b) Kişinin tüm ulusal kanun yollarını tüketmiş olması; kanuni yolların uygulanmasının makul olmayan şekilde uzaması veya bu Sözleşmenin ihlalinden dolayı mağdur olan şahsın zararın etkin bir şekilde karşılamamasının muhtemel olması halinde bu bir kural sayılmayacaktır.

6. Komite bu madde gereğince şikayetleri incelerken kapalı toplantı yapacaktır.

7. Komite görüşlerini ilgili Taraf Devlete ve kişiye bildirecektir.

8. Bu madde hükümleri bu Sözleşmeye Taraf beş Devletin bu maddenin 1. paragrafı gereğince beyanda bulunmalarıyla yürürlüğe girecektir. Bu beyanlar Taraf Devletler tarafından birer örneği öteki Taraf Devletlere gönderilmek üzere Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine tevdi olunacaktır. Yapılan beyan, herhangi bir zamanda Genel Sekreter'e yapılan bir bildiri ile geri alınabilecektir. Böyle bir geri alma bu madde gereğince yapılmış herhangi bir mahiyetin bir konusunun incelenmesine zarar vermeyecektir: Genel Sekreter tarafından beyanın geri alındığına dair tebligatın alınmasından sonra, Taraf Devlet yeni bir beyanda bulunmadıkça, kişi veya onun adına bu madde gereğince başkaca şikayet kabul edilmeyecektir.

Madde 23

Komite ve 21. maddenin 1 (e) paragrafı gereğince tayin olunan ayrı uzlaştırma komisyonlarının üyeleri, Birleşmiş Milletler imtiyaz ve Muafiyetleri Sözleşmesi'nin ilgili bölümlerinde yeralan Birleşmiş Milletler uzmanlarına tanınan imtiyaz, muafiyet ve kolaylıklarından yararlanacaklardır.

Madde 24

Komite Sözleşme gereğince yaptığı faaliyetleri hakkında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'na ve Taraf Devletlere yıllık bir rapor sunacaktır.

KISIM III

Madde 25

1. Bu Sözleşme bütün Devletlerin imzasına açıktır.

2. Bu Sözleşme onaylamaya tâbidir. Onaylama belgeleri Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne tevdi edilecektir.

Madde 26

Bu Sözleşme tüm Devletlerin katılmasına açıktır. Katılma, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne tevdi edilecektir.

Madde 27

1. Bu Sözleşme Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri nezdine yirminci onaylama veya katılma belgesinin tevdi edildiği günden sonra otuz gün içinde yürürlüğe girecektir.

2. Sözleşmeyi, yirminci onaylama veya katılma belgesinin tevdiinden sonra onaylayan veya katılan her bir Devlet için Sözleşme onaylama veya katılma belgesinin tevdiini takibeden otuzuncu gün yürürlüğe girecektir.

Madde 28

1. Her Devlet bu Sözleşme'nin imzalanması; onaylanması veya ona katılma sırasında Komitenin 20. maddede öngörülen yetkisini kabul etmediğini beyan edebilir.

2. Bu maddenin 1. paragrafına uygun olarak çekince her Taraf Devlet, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne hitaben yapacağı bir bildiri ile bu çekinceyi geri alabilir.

Madde 29

1. Bu Sözleşmeye Taraf herhangi bir Devlet bir değişiklik önerisinde bulunabilir ve bunu Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne gönderebilir. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, bunun üzerine önerilen değişikliği, öneri üzerinde inceleme ve oylama yapmak maksadıyla bir Taraf Devletler Konferansı toplanmasını tercih edip etmediklerini kendisine bildirmeleri ricasıyla, Taraf Devletlere intikal ettirecektir. Bu şekilde bir bildirim yapıldığı tarihten sonra dört ay içerisinde Taraf Devletlerin en az üçte birinin böyle bir konferansın toplanmasını istemeleri halinde, Genel Sekreter, Birleşmiş Milletler himayesinde Konferansı toplantıya çağıracaktır. Konferansta hazır bulunan Taraf Devletlerin çoğunluğu tarafından kabul edilen herhangi bir değişiklik ve yapılan oylama Genel Sekreter tarafından kabul edilmek üzere tüm Taraf Devletlere tevdi olunacaktır.

2. Bu maddenin 1. paragrafına uygun şekilde kabul edilen bir değişiklik, bu Sözleşmeye Taraf Devletlerin üçte ikisinin Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine kendi ilgili Anayasal usullerine uygun olarak yapılan değişikliği kabul ettiklerini bildirmeleriyle yürürlüğe girecektir.

3. Değişiklikler yürürlüğe girdiğinde, bunları kabul etmiş olan Taraf Devletler hakkında bağlayıcı olacak, diğer Taraf Devletler bu Sözleşme hükümleriyle ve daha önce kabul etmiş oldukları değişikliklerle bağlı olacaklardır.

Madde 30

1. İki veya daha ziyade Taraf Devlet arasında bu Sözleşmenin yorumlanması ve uygulanmasını ilgilendiren müzakere ile çözümlenemeyen herhangi bir anlaşmazlık, bunlardan birinin talebiyle hakeme havale edilecektir. Hakem talebinin yapıldığı tarihten itibaren altı ay içerisinde taraflar hakem teşkili üzerinde anlaşmaya varamazlar ise, bu taraflardan herhangi birisi anlaşmazlığı Divan Statüsü'ne uygun olarak yapılacak bir talep ile Uluslararası Adalet Divanı'na intikal ettirebilecektir.

2. Her Devlet bu Sözleşme'nin imzalanması veya onaylanması veya buna katılma sırasında bu maddenin 1. paragrafı ile bağlı olmadığını beyan edebilir. Diğer Taraf Devletler, böyle bir çekince koymuş olan herhangi bir Taraf Devlet ile ilgili olarak bu maddenin 1. paragrafı ile bağlı olmayacaklardır.

3. Bu maddenin 2. paragrafına uygun olarak çekince koyan herhangi bir Taraf Devlet, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne yapacağı bir bildirim ile bu çekincisini her zaman geri alabilir.

Madde 31

1. Bir Taraf Devlet bu Sözleşme'yi Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne yapacağı yazılı bildirim ile feshedebilir. Fesih, bildirim Genel Sekreter tarafından alındığı tarihi takibeden bir yıl sonra geçerli olur.

2. Böyle bir fesih, hem yürürlüğe girdiği tarihten önce meydana gelen bir fiil veya ihmal ile ilgili olarak Taraf Devletin bu Sözleşme gereğince yükümlülüklerinden kurtarıcı etki yapmayacak, hem de fesih işlemi, yürürlüğe girmesinden önceki bir tarihte Komite tarafından zaten incelenmeye alınan herhangi bir meselenin tetkikine herhangi bir şekilde zarar vermeyecektir.

3. Bir Taraf Devletin feshi ihbarının yürürlüğe girmesini takibeden tarihte, Komite, o Devleti ilgilendiren yeni bir meselenin tetkikine bağlamayacaktır.

Madde 32

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, Birleşmiş Milletler'e üye tüm Devletlere ve bu Sözleşmeyi imzalayan veya katılan bütün Devletlere aşağıdaki hususları bildirecektir :

- 25 ve 26. maddeler gereğince yapılan imzalama, onaylama ve katılmalar;
- Sözleşmenin 27. maddesi gereğince yürürlüğe girdiği tarih ve 29. madde gereğince yapılan değişikliklerin yürürlük tarihleri;
31. maddeye göre yapılan fesihler.

Madde 33

1. İngilizce, Arapça, Çince, Fransızca ve Rusça eşit derecede geçerli olan bu Sözleşme Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne tevdi olunacaktır.

2. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri bu Sözleşme'nin onaylı örneklerini tüm Devletlere gönderecektir.

BEYAN

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Sözleşmenin 21 nci madde 1 nci paragrafı uyarınca, bir Taraf Devletce diğer bir Taraf Devletin bu Sözleşme'ye göre mükellefiyetlerini yerine getirmediği hususunda yapılacak şikayetleri kabul etmek ve incelemek için İşkencenin Önlenmesi Komitesi'nin yetkisini tanıdığını beyan eder.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, Sözleşmenin 22 nci madde 1 nci paragrafı uyarınca, ihlâlinden mağdur olduğunu iddia eden, kendi yargısına tâbi kişilerden gelen veya onlar adına yapılan şikayetleri kabul etmek ve incelemek için, İşkenceyi Önleme Komitesi'nin yetkisini tanıdığını beyan eder.

İHTİRAZİ KAYIT

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, Sözleşme'nin 30 ncu madde 2 nci paragrafı uyarınca, aynı maddenin 1 nci paragrafı ile kendisine bağlı addetmediğini beyan eder.

IŞKENCENİN VE GAYRİİNSANİ YA DA KÜÇÜLTÜCÜ CEZA VEYA MUAMELENİN ÖNLENMESİNE DAİR AVRUPA SÖZLEŞMESİ

Onaylamayı uygun bulma Kanunu: 3411 - 25 Şubat 1988

RG: 26 Şubat 1988-19737

Onay Kararı: 88/12649 - 26 Şubat 1988

RG: 27 Şubat 1988-19738

DİBAÇE

Aşağıda imzaları bulunan Avrupa Konseyi üyesi Devletler,
İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına Dair Sözleşme hükümlerini dikkate alarak;

Aynı Sözleşmenin, «hiç kimse işkenceye veya gayriinsanî veya küçültücü ceza veya muameleye tabi tutulmayacaktır» şeklindeki 3 üncü maddesini hatırla tutarak;

3. Madde ihlallerinin mağdurları olduklarını iddia eden kişilerle ilgili olarak bu Sözleşmede öngörülen mekanizmanın işlemekte olduğunu kaydederek;

Hürriyetinden yoksun bırakılan kişilerin işkence ve gayriinsanî ya da küçültücü ceza veya muameleye karşı korunmalarının, ziyaretlere dayanan, önleyici nitelikte, adli olmayan yollarla kuvvetlendirilebileceğine kani olarak;

Aşağıdaki gibi anlaşmışlardır :

BÖLÜM I

Madde 1

İşkencenin ve Gayriinsanî ya da Küçültücü ceza veya muamelesinin önlenmesi için bir Avrupa Komitesi teşkil olunacaktır (bundan sonra «Komite» olarak anılacaktır). Komite, ziyaretler yapmak suretiyle, hürriyetinden yoksun bırakılan kişilere yapılan muameleyi, gerekli ise bu gibi kişilerin işkence ve gayriinsanî ya da küçültücü ceza veya muameleden korunmalarının kuvvetlendirilmesi amacıyla inceleyecektir.

Madde 2

Herbir Taraf, bu Sözleşmeye uygun olarak, yetkili olduğu ve bir kamu makamı tarafından hürriyetinden yoksun bırakılan kişilerin bulunduğu herhangi bir yere ziyaretler yapılmasına izin verecektir.

Madde 3

Bu Sözleşmenin uygulanmasında, Komite ve ilgili Tarafın yetkili millî makamları birbirleriyle işbirliği yapacaklardır.

BÖLÜM II

Madde 4

1. Komite, Tarafların sayısına eşit sayıda üyelerden oluşacaktır.
2. Komite üyeleri, Sözleşmenin kapsadığı alanlarda insan hakları konusunda yetkileriyle tanınan veya meslekî deneyimi olan yüksek ahlakî karaktere sahip kişiler arasından seçilecektir.

3. Komite'nin iki üyesi aynı devletin vatandaşı olmayacaktır.

4. Üyeler kendi kişisel sıfatlar ile görev yapacaklar, bağımsız ve tarafsız olacaklar ve Komiteye etkin şekilde hizmet vermeye hazır olacaklardır.

Madde 5

1. Komite üyeleri, Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi Bürosu tarafından hazırlanacak isim listesinden Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından mutlak çoğunlukla seçilecektir; tarafların Parlamenter Meclisteki millî heyetleri asgarî ikisi kendi vatandaşı olan üç aday gösterecektir.

2. Arızî olarak boşalan üyelikler için aynı usul takip edilecektir.

3. Komite üyeleri dört yıllık süre için seçilecektir. Üyeler sadece bir kez yeniden seçilebilirler. Bununla birlikte, ilk seçimde seçilen üyelerden üçüncü suresi, iki yıl sonunda bitecektir. Görev süreleri ilk iki yıllık süre sonunda bitecek üyeler, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından, ilk seçimin tamamlanmasından hemen sonra kura ile tayin olunacaktır.

Madde 6

1. Komite gizli olarak toplanacaktır. Toplantı için yeterli üye sayısı Komite üyelerinin çoğunluğuna eşit olacaktır. Komite kararları, 10 uncu maddenin 2 nci paragrafı saklı kalmak kaydıyla, mevcut üyelerin çoğunluğu ile alınacaktır.

2. Komite, çalışma tüzüğünü kendi hazırlayacaktır.

3. Komitenin Sekreteryaya hizmetleri Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından sağlanacaktır.

BÖLÜM III

Madde 7

1. Komite, 2 nci maddede belirtilen yerlere ziyaretler düzenleyecektir. Devrevî ziyaretlerden ayrı olarak; Komite şartların gerektirmekte olduğunu gördüğü takdirde, bu nitelikte başka ziyaretler de düzenleyebilir.

2. Genel bir kural olarak, ziyaretler en az iki Komite üyesi tarafından yapılacaktır. Komite, gerekli gördüğü takdirde, uzmanlardan ve tercümanlardan yararlanacaktır.

Madde 8

1. Komite, ilgili Taraf Hükümetine ziyaret yapma niyetini bildirecektir. Bu bildirimden sonra Komite, 2 nci maddede belirtilen herhangi bir yeri, herhangi bir zamanda ziyaret edebilir.

2. Taraf ülke, Komite'ye görevini ifa etmesi için aşağıdaki kolaylıkları sağlayacaktır :

a — Ülkesine giriş ve kısıtlama olmaksızın seyahat hakkı;

b — Hürriyetinden yoksun bırakılan kişilerin buldukları yerler hakkındaki tüm bilgilerin sağlanması;

c — Hürriyetinden yoksun bırakılan kişilerin bulunduğu her türlü yere, buralarda kısıtlama olmadan dolaşma hakkı dahil olmak üzere, sınırsız giriş;

d — İlgili tarafın elinde olup da, Komite'nin görevini yapması için gerekli olan diğer bilgilerin sağlanması. Bu gibi bilgilerin istenmesinde, Komite, millî hukuk ve meslekî ahlakın uygulanabilir kurallarını dikkate alacaktır.

3. Komite, hürriyetinden yoksun bırakılan kişilerle özel olarak görüşebilir.
4. Komite, ilgili bilgi verebileceğine inandığı herhangi bir kişi ile serbestçe muhabere edebilir.
5. Komite, gerekiyorsa, ilgili tarafın yetkili makamlarına gözlemlerini derhal bildirebilir.

Madde 9

1. İstisnaî şartlarda, ilgili Tarafın yetkili makamları, Komite tarafından teklif olunan belirli bir ziyaret yerine veya ziyaret zamanına karşı Komiteye girişimde bulunabilirler. Bu gibi girişimler, yalnızca, millî savunma, kamu güvenliği, kişilerin hürriyetlerinden yoksun bırakıldıkları yerlerde ciddi karışıklık, bir kişinin sağlık durumu veya ciddi bir suça taalluk eden acil bir sorgulamanın yürütülüyor olması gerekçeleriyle yapılabilir.

2. Bu gibi girişimleri takiben, Komite ve ilgili Taraf, durumu açıklığa kavuşturmak ve Komite'nin görevini süratle yerine getirmesini sağlayacak düzenlemeler üzerinde mutabık kalmak üzere hemen yekdiğeri ile danışmalara girişecektir. Bu düzenlemeler, Komite'nin ziyaret etmeyi önerdiği herhangi bir şahsın başka bir yere nakledilmesini kapsayabilir. Ziyaret yapıncaya kadar ilgili Taraf, Komite'ye alakalı kişi hakkında bilgi sağlayacaktır.

Madde 10

1. Her ziyaretten sonra Komite, ilgili Tarafın sunabileceği gözlemleri de dikkate alarak, ziyaret sırasında tespit ettiği vakıalar hakkında bir rapor düzenleyecektir. Komite, gerekli gördüğü takdirde tavsiyelerine de yer verebileceği raporunu ilgili Tarafa gönderecektir. Komite, ilgili Taraf ile, hürriyetinden yoksun bırakılan kişilerin daha iyi korunmaları konusunda gerekli ise önerilerde bulunmak maksadıyla, danışmalarda bulunabilir.

2. İlgili Taraf işbirliği yapmadığı, ya da Komite'nin tavsiyeleri ışığında durumun iyileştirilmesini reddettiği takdirde, Komite, ilgili Tarafa görüşlerini bildirme imkânının verilmesini müteakip, üyelerinin üçte - iki çoğunluğu ile, konu hakkında kamuya bir açıklama yapılmasına karar verebilir.

Madde 11

1. Komite tarafından ziyaret ile ilgili olarak toplanan bilgiler, Komite raporu ve ilgili Taraf ile danışmalar gizli olacaktır.

2. Komite, ilgili Tarafın talep etmesi halinde, ilgili tarafın yorumları ile birlikte raporunu yayınlayacaktır.

3. Bununla birlikte, ilgili şahsın açık rızası olmaksızın hiçbir şahsî bilgi yayınlanmayacaktır.

Madde 12

Komite, 11 inci maddede yer alan gizlilik kurallarına bağlı olarak, her yıl faaliyetleri konusunda Bakanlar Komitesine bir genel rapor sunacak, bu rapor Parlamento Meclise de gönderilecek ve kamuya açıklanacaktır.

Madde 13

Komite üyeleri, Komiteye yardım eden uzman ve diğer şahıslar, görevleri sıra-

sında ve görevlerinin sona ermesini müteakip, görevlerinin yerine getirilmesi sırasında edindikleri bilgilerin ve öğrendikleri vakıaların gizliliğini muhafaza etmekle yükümlüdürler.

Madde 14

1. Komiteye yardım eden kişilerin isimleri, 8 inci maddenin 1 inci paragrafı gereğince yapılacak bildirimde belirtilecektir.

2. Uzmanlar, Komitenin talimatı ve yetkisi altında faaliyet göstereceklerdir. Bunlar, bu Sözleşmenin kapsadığı alanlarda özellikle bilgi ve deneyim sahibi olacaklar ve Komite üyeleri gibi aynı şekilde bağımsızlık, tarafsızlık ve hizmete hazır bulunma kurallarıyla bağlı olacaklardır.

3. Bir Taraf, istisnaî olarak, Komiteye yardım eden herhangi bir uzman veya başka bir şahsın, ülkesinde bir yere yapılacak ziyarette yer almasına müsaade edilmeyebileceğini beyan edebilir.

BÖLÜM IV

Madde 15

Herbir Taraf, Hükümetine yapılacak bildirimleri almaya yetkili merciin ve tayin edebileceği herhangi bir irtibat görevlisinin isim ve adresini Komiteye bildirecektir.

Madde 16

Komite, Komite üyeleri ve 7 nci maddenin 2 nci paragrafında atıf yapılan uzmanlar, bu Sözleşmenin Ek'inde yer alan ayrıcalık ve bağışıklıklardan yararlanacaklardır.

Madde 17

1. Bu Sözleşme, hürriyetinden yoksun bırakılan kişiler için daha fazla koruma sağlayan iç mevzuat veya uluslararası herhangi bir anlaşma hükmüne zarar vermeyecektir.

2. Bu Sözleşmenin hiçbir hükmü, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi organlarının yetkilerini veya bu Sözleşme gereğince Taraflarca üstlenilen yükümlülükleri sınırlar veya bunlardan sapmaya imkân verir şekilde yorumlanamaz.

3. Komite, 12 Ağustos 1949 tarihli Cenevre Sözleşmeleri ve buna bağlı 8 Haziran 1977 tarihli Ek Protokoller uyarınca, himayeci Devlet veya Uluslararası Kızılhaç Komitesi temsilci veya delegelerinin müessir şekilde düzenli olarak ziyaret ettikleri yerleri ziyaret etmeyecektir.

BÖLÜM V

Madde 18

Sözleşme, Avrupa Konseyine üye devletlerin imzasına açık olacaktır. Sözleşme, onaylama kabul veya tasvibe tabi olacaktır. Onaylama, kabul veya tasvip belgeleri Avrupa Konseyi Genel Sekreterine tevdi olunacaktır.

Madde 19

1. Bu Sözleşme, 18 inci madde hükmüne uygun olarak yedi Avrupa Konseyi üyesi Devletin Sözleşme ile bağlı olduklarına dair rızalarını beyan ettikleri tarihi takip eden üç aylık sürenin dolmasını izleyen ayın birinci günü yürürlüğe girecektir.

2. Bu Sözleşme ile bağlı olduğuna dair rızasını sonradan beyan eden herhangi bir üye Devletle ilgili olarak, Sözleşme; onaylama, kabul veya tasvib belgesinin tevdi tarihini takip eden üç aylık sürenin dolmasını izleyen ayın birinci günü yürürlüğe girecektir.

Madde 20

1. Herhangi bir devlet, imzalama sırasında veya onaylama, kabul veya tasvib belgesini tevdi ederken Sözleşmenin uygulanacağı toprağı veya toprakları belirleyecektir.

2. Herhangi bir Devlet, daha sonraki bir tarihte Avrupa Konseyi Genel Sekreterine hitaben yapacağı bir beyan ile, bu Sözleşmenin uygulanmasını, beyanında belirlediği diğer herhangi bir toprağı teşmil edebilir. Bu toprak ile ilgili olarak Sözleşme, böyle bir beyanın Genel Sekreter tarafından alındığı tarihi takip eden üç aylık sürenin dolmasını izleyen ayın birinci günü yürürlüğe girecektir.

3. Bundan önceki iki paragraf uyarınca yapılmış herhangi bir beyan, bu beyanda zikredilen herhangi bir toprak ile ilgili olarak, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine hitaben yapılacak bir bildirim ile geri alınabilir. Geri almak, böyle bir bildirim Genel Sekreter tarafından alındığı tarihi takip eden üç aylık sürenin dolmasını izleyen ayın birinci günü geçerli olacaktır.

Madde 21

Bu Sözleşme hükümleri ile ilgili olarak çekince konulamaz.

Madde 22

1. Herhangi bir Taraf, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine göndereceği bir bildirim ile Sözleşmenin feshini ihbar edebilir.

2. Böyle bir ihbar, beyanın Genel Sekreter tarafından alındığı tarihi takip eden oniki aylık sürenin dolmasını izleyen ayın birinci günü geçerli olacaktır.

Madde 23

Avrupa Konseyi Genel Sekreteri Avrupa Konseyine üye Devletlere :

- a — Her imza işlemini,
- b — Her onaylama, kabul veya tasvib belgesinin tevdi edilmesini,
- c — Bu Sözleşmenin 19 uncu ve 20 nci maddelere uygun olarak yürürlüğe girdiği her tarihi,
- d — Sözleşmenin 8 inci ve 10 uncu maddelerine uygun olarak yapılan işlem hariç olmak üzere, bu Sözleşmeyi ilgilendiren herhangi bir işlem, bildirim veya yazışmayı bildirecektir.

Yukarıdaki hükümleri kabul zımında gereği gibi yetkili kılınmış aşağıda imzaları bulunan işbu Sözleşmeyi imzalamışlardır.

Avrupa Konseyi arşivlerinde saklanacak olan işbu Sözleşme, İngilizce ve Fransızca olarak ve her iki metin de aynı derecede geçerli olmak üzere, tek nüsha halinde 26 Kasım 1987 tarihinde Strasbourg'da düzenlenmiştir. Avrupa Konseyi Genel

Sekreteri Avrupa Konseyine üye devletlerin her birine bu Sözleşmenin aslına uygun suretlerini tevdi edecektir.

Avusturya Cumhuriyeti Hükümeti adına
Alois MOCK

Belçika Krallığı Hükümeti adına
Rombaut VAN CROMBRUGGE

Kıbrıs Cumhuriyeti Hükümeti adına
George IACOVOU

Danimarka Krallığı Hükümeti adına
Erling Vilhelm QUADE

Fransa Cumhuriyeti Hükümeti adına
Claude MALHURET

Federal Almanya Cumhuriyeti Hükümeti
adına

Helmut SCHAFFER

Günter KNACKSTEDT

Yunanistan Cumhuriyeti Hükümeti adına
Théodoros PANGALOS

İrlanda Cumhuriyeti Hükümeti adına
Steingrimur HERMANNSSON

İrlanda Hükümeti adına

İtalya Cumhuriyeti Hükümeti adına
Luigi FRANZA

Lihtenştayn Prensiği Hükümeti adına
Hans BRUNHART

Lüksemburg Büyük Dükalığı Hükümeti
adına

Jacques F. POOS

Malta Hükümeti adına
V. TABONE

Hollanda Krallığı Hükümeti adına
Wicher Oncko SERVATIUS

Norveç Krallığı Hükümeti adına
Karl GJESTEBY

Portekiz Cumhuriyeti Hükümeti adına
Jose Manuel DURAO BARROSO

İspanya Krallığı Hükümeti adına
Virgilio ZAPATERO GOMEZ

İsveç Krallığı Hükümeti adına
Anita GRADIN

İsviçre Konfederasyonu Hükümeti adına

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına

Pierre AUBERT

Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda

Birleşik Krallığı Hükümeti adına

Timothy John Crommelin EGGAR

Avrupa Konseyi arşivlerinde saklanacak olan işbu Sözleşme, İngilizce ve Fransızca olarak, tek orijinal belgenin doğru nüshası olarak tasdik edilmiştir.

Strasbourg 15 Aralık 1987

Avrupa Konseyi Hukuk İşleri Müdürü

Erik HARREMOES

NOT : İşbu Sözleşme, Bakanlar Kurulu'nun 7.1.1988 tarih ve 88/12487 sayılı Kararına istinaden, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına Avrupa Konseyi Nezdinde Türkiye Daimî Temsilcisi Büyükelçi Filiz DİNÇMEN tarafından Strasbourg'da 11 Ocak 1988 tarihinde imzalanmıştır.

EK**Ayrıcalık ve Bağışıklıklar****(Madde 16)**

1. Bu ekin maksadı bakımından, Komite üyelerine yapılan atıflar, 7 nci maddenin 2 nci paragrafında söz konusu olan uzmanlara da şamil olacak şekilde anlaşılacaktır.

2. Komite üyeleri, görevlerinin ifası sırasında ve görevlerini yerine getirirken yaptıkları seyahatlerde aşağıdaki ayrıcalık ve bağışıklıklardan yararlanırlar :

a) Şahsî tutuklanma veya gözaltına alınma ve şahsî bagajlara el konmasından bağışıklık ve resmî sıfatları ile sarfettikleri yazılı veya sözlü ifadeleri ve her türlü fiilleri bakımından her türlü adlî takibattan bağışıklık;

b) İkamet ettikleri ülkelerden çıkış ve bu ülkelere dönüş, görev ifa ettikleri ülkelere giriş ve bu ülkelerden çıkış sırasında hareket serbestileri üzerindeki her türlü kısıtlamadan ve görevlerini yaparken ziyaret ettikleri veya geçtikleri ülkelerde yabancıların tabi oldukları tescil işlemlerinden bağışıklık.

3. Komite üyeleri, fonksiyonlarının ifası ile ilgili seyahatleri sırasında gümrük ve döviz denetim işlemleri bakımından aşağıdaki kolaylıklardan yararlandırılacaklardır :

a) Kendi hükümetlerince, geçici resmî görev ile yurt dışına seyahat eden yüksek seviyeli yetkililere tanınan kolaylıklar;

b) Diğer Tarafların hükümetlerince, yabancı hükümetlerin geçici resmî görevlisi olan temsilcilerine tanınan kolaylıklar.

4. Komitenin belge ve evrakına, Komitenin işi ile ilgili olduğu sürece dokunulamaz. Komitenin resmî yazışmaları ve diğer resmî muhaberatı engellenemez veya sansüre tabi tutulamaz.

5. Komite üyeleri için tam bir konuşma özgürlüğü ve görevlerinin ifasında tam bir bağımsızlık temin etmek amacıyla, söz konusu kişilerin görevleri sona ermiş olsa dahi, görevlerinin ifası sırasındaki sözlü veya yazılı ifadeleri ve her türlü fiilleri bakımından adlî takibattan bağışık tutulurlar.

6. Ayrıcalık ve bağışıklıklar, Komite üyelerine kendi şahsî çıkarları için değil, görevlerinin bağımsız biçimde ifasını güvence altına almak üzere tanınmıştır. Sadece Komite, üyelerine tanınmış olan bağışıklıklarını kaldırmaya yetkilidir. Komite, üyelerinden birinin bağışıklığından bunun adaleti engelleyici olduğu kanaatine vardığı herhangi bir halde ve bağışıklıktan, bunun tanınma maksadına zarar vermeden kaldırılabilceği hallerde, kaldırma hakkına sahiptir ve aynı zamanda bununla yükümlüdür.

Kişisel Başvuru Hakkına İlişkin Dışişleri Bakanlığı Tebliği

RG. 21 Nisan 1987 - 19438

1 — Türkiye'nin taraf bulunduğu Avrupa İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Koruma Sözleşmesinin 25. maddesi uyarınca Avrupa İnsan Hakları Komisyonuna kişisel başvuru hakkı 22 Ocak 1987 tarih ve 87/11439 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca tanınmış, Türk hükümetinin bu kararına dair beyan 28 Ocak 1987 tarihinde

Avrupa Konseyi Genel Sekreterine tevdi edilmiştir. Sözkonusu beyanın metni aşağıdadır:

«Türk hükümeti, İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Koruma Sözleşmesinin 25 (1) maddesine uygun olarak, Sözleşmenin 25. maddesi uyarınca Avrupa İnsan Hakları Komisyonunun dilekçe alma yetkisini aşağıdaki hususlara bağlı olarak kabul ettiğini beyan eder :

i — Başvuru hakkının tanınması, sadece Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının uygulandığı sınırlar içindeki topraklarda Türk kamu makamlarının fiillerine veya ihmallerine dair iddiaları kapsar.

ii — Bu beyanla Komisyona tanınan yetki bakımından, Türkiye'nin Sözleşmenin 15. maddesi muvacehesinde özel hallerde Sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerini kısıtlamasını gerektirecek durum ve şartlar, Türk Anayasasının 119 ilâ 122. maddeleri ışığında yorumlanmalıdır.

iii — Bu beyanla Komisyona tanınan yetki, askerî personelin hukukî statüsünü ve özellikle Silahlı Kuvvetlerin disiplin sistemine dair hususları kapsamayacaktır.

iv — Bu beyanla Komisyona tanınan yetki bakımından Sözleşmenin, 8, 9, 10 ve 11. maddelerinin 2. fıkralarında yer alan «demokratik bir toplum» kavramı, Türk Anayasasında yer alan ilkelere ve özellikle Anayasanın dibâçesi ve 13. maddesine uygun olduğu şeklinde anlaşılmalıdır.

v — Bu beyanla Komisyona tanınan yetki bakımından Türk Anayasasının 33, 52 ve 135. maddeleri, Sözleşmenin 10 ve 11. maddelerine uygun olduğu şeklinde anlaşılmalıdır.

Bu beyan, bildirim tarihinden sonra meydana gelen olaylara ve bu olaylara dayalı hükümlere dair iddiaları kapsar. Bu beyan, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine bildirim tarihinden itibaren 3 yıl için geçerlidir.»

2 — Kişisel başvuru, Avrupa İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Koruma Sözleşmesi ile güvence altına alınmış olan hak ve hürriyetlerin Sözleşmeye taraf ve kişisel başvuru hakkını tanımış bulunan bir devlet tarafından ihlal edildiği iddiasıyla yapılabilir.

Bu hak ve hürriyetlerin hangileri olduğu, 19 Mart 1954 tarih ve 8662 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan Avrupa İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Koruma Sözleşmesinde belirtilmiştir.

3 — Avrupa İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Koruma Sözleşmesi uyarınca, Komisyonun kişisel bir başvuruyu inceleyebilmesi için, diğer hususlar meyanında, önce ilgili devletin başvuru konusuna dair bütün iç hukuk yollarını tüketilmiş olması gerekir.

4 — Kişisel başvurular, herhangi bir resmî makamın aracılığına gerek bulunmaksızın doğrudan Avrupa İnsan Hakları Komisyonuna yapılır. Başvuru dilekçesinin doğrudan aşağıdaki adrese gönderilmesi gerekmektedir.

The Secretary

European Commission of Human Rights

Council of Europe

B. P. 431 R6

67006 Strasbourg

France

5 — İşbu tebliğ, Avrupa İnsan Hakları Komisyonuna kişisel başvuru konusunda genel mahiyette bilgi vermek amacıyla matuftur. Esas başvuru mercii olan Komisyon, başvuruda bulunanlara gerekli ayrıntılı bilgileri gönderir.

Akdeniz'e Sahildar Arap ve Avrupa Ülkelerinde Yüksek Öğrenim Çalışmalarının Diplomaların ve Derecelerinin Tanınmasına Dair Sözleşme

Onay Kararı: 88/13487 - 27 Kasım 1988

RG: 21 Aralık 1988 - 20026

İşbu Sözleşmeye taraf Akdeniz'e sahildar Arap ve Avrupa Devletleri :

Tarihin ve coğrafi komşuluğun en eski devirlerinden beri meydana getirdiği kültürel münasebetleri kuvvetlendirmeyi ve eğitim, bilim ve kültür konularında ortak bir politika takibini böylece halklarının refah ve devamlı saadetlerini her bakımdan kuvvetlendirecek işbirliğine katkıda bulunmayı arzularak,

Akit devletlerin sakinlerine diğer akit devletlerin eğitim kaynaklarından faydalanma ve özellikle bu devletlerin yüksek öğretim kurumlarında öğrenim yapma hakkı tanınır ise, bu amaçlara daha kolay ulaşılacağına inanarak,

Akit devletlerden birinde kazanılmış çalışmaların, diplomaların ve derecelerinin bütün akit devletlerce tanınmasının kişilerin serbestçe hareketini ve fikir, bilgi, ilmi ve teknolojik tecrübe alışverişini geliştireceğini gözönünde tutarak,

Bu tanımanın aşağıdakı hususlar için gerekli olan şartlardan birini oluşturduğunu not ederek :

1 — Ülkelerinde mevcut olan öğrenim olanaklarının ortak menfaatler için mümkün olduğu kadar etkili bir şekilde kullanılmasını sağlamak,

2 — Bu ülkelerde öğretmenlerin, öğrencilerin, araştırmacı ve meslek sahiplerinin daha serbestçe dolaşımını temin etmek,

3 — Ülkelerine dönüşlerinde karşılaştıkları güçlükleri dışarıda eğitim görmüş kişiler aracılığıyla hafifletmek,

Hayat boyunca öğrenimin teşvik edilmesi, eğitimin demokratikleştirilmesi ve her ülkenin kendi kültürel yapısına uygun yapısal, ekonomik, teknolojik ve sosyal değişmelere yer veren bir eğitim politikasının benimsenmesi ve uygulanması prensiplerini dikkate alarak, çalışmaların, diplomaların ve derecelerinin mümkün olan en geniş şekilde tanınmasını arzu ederek,

Milli, ikili ve çok taraflı kuruluşları vasıtasıyla yürütülen dinamik bir faaliyetin hareket noktasını teşkil edecek bir sözleşme ile bu alandaki müstakbel işbirliğini hükme bağlamaya ve düzenlemeye kararlı olarak,

UNESCO Genel Konferansının tesbit ettiği nihai amacın «bütün ülkelerin yüksek öğrenim ve araştırma kurumları tarafından verilmiş diplomaların, derecelerinin ve sertifikaların geçerliliğini tanıma konusunda milletlerarası bir Sözleşme hazırlanmasının» teşkil ettiğini hatırla tutarak,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır :

I. TANIMLAR

Madde 1

1 — İşbu Sözleşmenin amacına uygun olarak yabancı bir ülkede alınmış yüksek öğrenime ilişkin sertifika, diploma veya derecesini «tanıma» deyimiyle, akit Devletin yetkili makamları tarafından kabulü ve sahibine, milli diploma, ünvan veya dereceye sahip olanın faydalandığı hakların verilmesi kastedilmektedir. «Tanıma»nın uygulanmasına göre bu haklar öğrenim veya bu mesleğin icrası veya her ikisini de kapsamaktadır.

a) Bir diploma, ünvan veya derecenin tanınması, ilgiliye yüksek seviyede in-

celemeler yapmak amacıyla her akit Devletin yüksek öğretim kurumlarına, bizzat akit Devlet tarafından verilmiş diploma, ünvan veya derece sahipleriyle aynı şartlarda kabul edilme imkanını tanır.

b) Mesleki faaliyet amacıyla verilmiş yabancı diploma, ünvan veya derecenin tanınması, ilgilinin teknik kapasitesinin tanınması demektir ve ona, sözkonusu mesleğin icrası için gereken o ülke diploma, ünvan veya derece sahibinin hak ve sorumluluklarını verir. Böyle bir tanıma yabancı belge, diploma veya derecenin hamilini ilgili mesleğin icraatı için gerekli teknik kapasitesine bağlı olanların dışındaki kişilere uymaktan muaf kılmaz.

2 — Bu Sözleşmede;

a) «Orta Öğretim» deyiimiyle, hangi cinsten olursa olsun, ilköğretimi ve hazırlık okulunu takip eden ve amaçları arasında yüksek öğretime geçiş hedefi de bulunan öğretim kademesi kastedilmektedir.

b) «Yüksek Öğretim» deyiimiyle, değişik devletlerde açılmış orta öğretim sonrası bütün öğretim ve araştırma kurumları kastedilmektedir. Bu öğretim, orta öğretimden diploma, ünvan veya öğrenim belgesi almış olma veya bu konuda ilgili Devlet tarafından öngörülen şartlarda yetişmiş olma gibi yeterli nitelikler taşıyan her şahsa açıktır.

3 — Bu Sözleşmede :

«Kısmi Öğretim» deyiimiyle, süresi ve muhtevası bakımından, yapıldığı ülkede yürürlükteki normlara göre eksik olan öğretim kastedilmektedir. Bir akit devlet tarafından, bir başka akit devletin eğitim kurumunda yapılan ve bu devlet tarafından kabul edilen kısmi öğretim, ilgilinin ulaştığı yetiştirme seviyesi gözönünde bulundurularak tanınabilir.

II. AMAÇLAR

Madde 2

1 — Akit Devletler, aşağıda belirtilen görüşlere uygun olarak sıkı bir işbirliği içinde çalışma konusundaki kesin kararlarını önemle beyan ederler :

a) Eğitim ve araştırma konusunda hazır kaynaklardan bütün akit Devletlerin en iyi şekilde faydalanmasına imkan vermek ve bu amaçla :

- 1) Yüksek öğretim kurumlarının kapısını herhangi bir akit Devletten gelen öğrencilere veya araştırmacılara mümkün olan en geniş şekilde açmak;
- 2) Bu şahısların öğrenim derecelerini, belgelerini ve diplomalarını tanımak;
- 3) Ülkelerin öğretim kurumlarına kabul şartlarını birbirine uydurmak;
- 4) Değer birimlerinin, müfredatların, belgelerin, diplomaların ve derecelerinin mukayesesini temin edici bir sistemin uygulanmasını kolaylaştırmak için mümkün olduğu derecede birbirine yakın terminoloji ve değerlendirme ölçüleri kabul etmek;

5) Daha sonraki öğrenim devrelerine girişte, sadece eldeki belge, diploma ve şahsi tecrübe ve başarıları da dikkate alan dinamik bir anlayışı benimsemek;

6) Kısmi öğrenimin değerlendirilmesinde ulaşılmış öğrenim derecesine takip edilen programlara dayanan ve yüksek öğretimdeki bilgilerin disiplinlerarası özelliğini içinde bulunduran esnek ölçüler kabul etmek,

7) Öğrenim derecelerinin belge ve diplomaların tanınmasıyla ilgili bilgi mübadelesi sistemini geliştirmek.

b) Akit Devletlerde öğretim programlarının daha iyiye götürülmesiyle birlikte, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmenin şartlarını hesaba katarak, gelişme kuralları na ve öğretimin kalitesi, sürekli eğitimin geliştirilmesi ve eğitimin yaygınlaştırılması

ile ilgili olarak UNESCO'nun yetkili organlarınca yapılan tavsiyelere uyan bir yüksek öğretim organizasyonunu gerçekleştirmek.

c) Öğrenim derecelerinin ve akademik ünvanlarının tanınması konusunda bölgelerarası işbirliğini geliştirmek amacıyla sıkı ilişkilere girme konusundaki kesin kararlarını resmen beyan ederler.

2 — Akit Devletler, belirtilen amaçlara ulaşmak için, üniversiteler veya diğer yüksek öğretim kurumları arasında varılacak anlaşmalar yoluyla olduğu gibi milletlerarası ve diğer kuruluşlar ile mutabakat yoluyla milli, ikili ve çok taraflı seviyede hütün tedbirleri alma konusunda fikir birliği ederler.

III. KISA VADELİ TAAHHÜTLER

Madde 3

1 — Akit Devletler, kendi vatandaşlarına uygulanan şartlarda, çalışmaların devamı ve bir diğerinin yükseköğretim kurumlarındaki müteakip eğitim devrelerine derhal kabulü sağlamak amacıyla, kendi yükseköğretim kurumlarına giriş hakkı tanıyan orta öğretim diplomasını tanırlar.

2 — Bununla beraber, bir yükseköğretim kurumunca kabul, boş yer bulunması ve aynı zamanda sözkonusu çalışmaları yürütebilmek için akit devletlerin eğitim kurumlarınca gerekli görülen ya da istenen dili bilme şartlarına bağlıdır.

Madde 4

1 — Akit Devletler,

(a) Kendi vatandaşlarına uygulanan şartlarda, yükseköğretim kurumlarındaki müteakip devrelere geçişte, bir başka akit devletin yükseköğretim kurumundan alınan, bu akit devlet tarafından kabul edilen ve yükseköğretimde bütün bir öğrenim devresinin tamamlandığını tasdik eden akademik ünvanları tanımak,

(b) Başka akit devletlerin yükseköğretim kurumlarında yapılan öğretim devrelerini tanımaya yarayacak işlemleri mümkün olan en kısa zamanda belirlemek amacıyla milli alanda gerekli tedbirleri almayı taahhüt ederler.

2 — 3. maddenin 2. paragrafındaki hükümler bu madde kapsamına giren haller için de geçerlidir.

Madde 5

Akit Devletler, başka akit devletlerin yetkililerince verilmiş diploma, ünvan veya yükseköğrenim derecelerinin, 1. maddenin 1 (b) paragrafında ifade edilen bir mesleğin icrasında geçerli kılmak amacıyla tanınması için, mümkün olan en kısa zamanda gerekli tedbirleri almayı taahhüt ederler.

Madde 6

1 — Tanınmanın takip edilen öğrenim dallarına ve herhangi bir akit Devletin öğretim kurumlarınca verilen diploma, ünvan ve derecelere inhisar edeceği dikkate alınarak, 3, 4, 5 inci maddelerden yararlanma hakkından, uyuşu, politik veya yasal statüsü ne olursa olsun, bu öğrenimi yapan veya diploma, ünvan ve dereceleri elde eden herkesin faydalanması kabul edilmiştir.

2 — Bir akit devletin, akit olmayan bir devletten 3, 4 ve 5 inci maddelerde belirtilenlere denk diploma, ünvan veya derece alan her vatandaşı, bu diploma, ün-

van veya derecelerin kendi ülkesinde ve öğrenimini devam ettirmek istediği ülkede tanınmış olması ve bu anlaşmanın 20'nci maddesiyle verilen haklara dokunmamak şartıyla bu maddelerin uygulanabilir olanlarından faydalanabilir.

UYGULAMA

Madde 7

Akit Devletler 2 nci maddede belirtilen amaçların gerçekleştirilmesine çalışırlar ve 3, 4, 5 inci maddelerde öngörülen yükümlülüklerin uygulanmasını;

- a) Milli kuruluşlar
- b) 9 ncu maddede belirtilen Hükümetlerarası Komite
- c) İkili ve Bölgelerarası kuruluşlar vasıtasıyla sağlarlar.

Madde 8

1 — Akit Devletler bu anlaşmadaki amaçların gerçekleşmesi ve taahhütlerin yerine getirilmesinin, milli alanda, hükümet içi veya dışı yetkililerin özellikle üniversitelerin diğer eğitim kurumlarının gayretlerinin birleştirilmesini ve işbirliğini gerektirdiğini kabul ederler. Bu amaçla, bu anlaşmanın tatbikinde doğacak problemlerin incelenmesini ilgili milli kuruluşlara bırakırlar, bu konuda bütün ilgili Kurumlar işbirliği yapar ve gerekli tekliflerde bulunurlar. Akit Devletler, bu milli Kuruluşların etkili çalışmalarını hızlandıracak bütün idari tedbirleri alırlar.

2 — Her milli kuruluş, yüksek öğrenim çalışmaları, diploma ve dereceleri ile ilgili faaliyetlerine faydalı bilgileri toplamak, analiz etmek ve sınıflandırmak veya bu konuda ihtiyacı olan bilgileri en kısa sürede ayrı bir milli dökümantasyon merkezinden elde etmek için gerekli vasıtaları hazır bulunduracaktır.

Madde 9

1 — Sekreterliğini UNESCO Genel Direktörünün yaptığı ve Akit Devletlerin temsilcilerinden meydana gelen bir Hükümetlerarası Komite kurulmuştur.

2 — Hükümetlerarası Komite bu Sözleşmenin uygulama alanını genişletmek ve geliştirmekle görevlidir. Komite Sözleşmenin uygulanmasında kaydedilen başarılar, karşılaşılan engeller ve bu Sözleşmeyle ilgili olarak Sekretarya tarafından yapılan çalışmalar konusunda Akit Devletlerce ulaştırılan raporları alır ve inceler. Akit Devletler en az iki yılda bir defa olmak üzere Komiteye rapor sunmakla yükümlüdürler.

3 — Hükümetlerarası Komite, gerektiğinde Akit Devletlere Sözleşmenin tatbikiyle ilgili olarak genel ya da münferit tavsiyelerde bulunur.

4 — Hükümetlerarası Komite Sekretaryası milli kuruluşlara, faaliyetlerinde ihtiyaçları olan bilgileri temin için yardımcı olur.

Madde 10

Komite, başkanını kendisi seçer ve iç tüzüğünü tesbit eder. İki yılda bir defa olağan olarak toplanır. İlk toplantının, altıncı onay veya kabul belgesinin tevdi edilmesinden üç ay sonra yapacaktır.

Madde 11

Akit Devletler, bu Sözleşmenin uygulanmasından doğan karşılıklı meselelerin

incelenmesi ve çözümünü mevcut veya bu amaçla kurulan ikili veya bölgeleraltı kuruluşlara yaptırabilirler.

V. DOKÜMANTASYON

Madde 12

1 — Akit Devletler, düzenli bir şekilde yüksek öğretimdeki çalışmalar sertifikası, diploma ve derecelerle ilgili geniş bilgi ve belge mübadelesi yaparlar.

2 — Yükseköğretimdeki eğitim, sertifikası, diploma ve derecelerle ilgili bütün bilgileri derleme, inceleme, sınıflandırma ve neşretmeyi sağlayacak metod ve araçların geliştirilmesine çalışırlar ve bunu yaparken mevcut metod ve araçlarla birlikte UNESCO da dahil olmak üzere milli, bölgesel ve milletlerarası kuruluşlardan toplanan bilgileri de dikkate alırlar.

VI. MİLLETLERARASI KURULUŞLARLA İSBİRİĞİ

Madde 13

Hükümetlerarası Komite, hükümet ve hükümetdışı dahil ilgili milletlerarası kuruluşları, bu Sözleşmenin mümkün olan en iyi şekilde uygulanmasını amaçlayan gayretlerine ortak etmek için bütün tedbirleri alacaktır.

VII. BİR AKİT DEVLETE BAĞLI FAKAT BU AKİT DEVLETİN SINIRLARI DIŞINDA KURULMUŞ YÜKSEK ÖĞRETİM KURUMLARI

Madde 14

Bu anlaşmanın maddeleri, bir Akit Devletin sınırları dışında olsa bile, bu Akit Devlete bağlı bütün yükseköğretim kurumlarında yapılmış öğrenim ve alınmış sertifikası, diploma veya derecelere uygulanır.

VIII. TASDİK, KABUL VE YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ

Madde 15

Bu Sözleşme, bu sözleşmenin kabulü ile görevli konferansa katılmaya davet edilmiş, Akdeniz'de kıyısı olan bütün Avrupa ve Arap Devletlerinin imza ve tasdikine açıktır.

Madde 16

1 — Birleşmiş Milletler Teşkilatının, ihtisas teşekküllerinden birinin veya Uluslararası Atom Ajansının üyesi veya Uluslararası Adalet Divanı Yasasına taraf olan diğer Devletler bu Sözleşmeye katılabilirler.

2 — Bu husustaki herhangi bir talep, bu talebi hükümetlerarası komite toplantısından en az üç önce Akit Devletlere nakledecek olan UNESCO Genel Direktörüne bildirilir.

3 — Komite böyle bir talebi gözden geçirmek gayesiyle toplanacaktır. Komite üyeleri bu hususta hükümetlerinden tam bir yetkiye sahip olmalıdır. Böyle durumlarda, komitenin kararı Akit Devletlerin çoğunluğunun üçte ikisini gerektirmektedir.

4 — Bu yöntem ancak 15 inci maddede adı geçen Devletlerin çoğunluğu tarafından tasdik edildikten sonra uygulanabilir.

Madde 17 :

Bu Sözleşmenin tasdiki ve bu Sözleşmeye katılma UNESCO Genel Direktörünün nezdinde tasdik ve katılma müracaatları ile yapılır.

Madde 18 :

Bu Sözleşme, sadece tasdik eden ülkeler için, ikinci tasdik belgesinin verilmesinden bir ay sonra yürürlüğe girecektir. Diğer Devletler için ise, tasdik veya katılma müracaatından bir ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 19 :

- 1 — Akit Devletler, bu Sözleşmeden ayrılma yetkisine sahiptirler.
- 2 — Ayrılma, yazılı olarak UNESCO Genel Direktörüne bildirilecektir.
- 3 — Ayrılma, yazılı müracaatın alınışından oniki ay sonra yürürlüğe girecektir. Bu Sözleşmeden yararlanarak, Sözleşmeden ayrılmak isteyen devletin sınırlar içinde çalışmalarına devam eden kişiler başlamış oldukları çalışmalarını tamamlayabileceklerdir.

Madde 20 :

Bu Sözleşme, daha geniş avantajlar verseler dahi, ne akit Devletler arasında yürürlükte bulunan Sözleşme ve sözleşmeleri, ne de onlar tarafından kabul edilmiş olan milli kanunları etkilemeyecektir.

Madde 21 :

UNESCO Genel Direktörü, Birleşmiş Milletler Teşkilatını olduğu gibi, Akit Devletleri ve 15 inci ve 16 ncı maddelerde zikredilen diğer devletleri, 19 uncu maddede öngörülen ayrılmalardan olduğu gibi 17 nci maddede sözü edilen tasdik ve katılmalardan da haberdar edecektir.

Madde 22 :

Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin 102 nci maddesi uyarınca, bu Sözleşme UNESCO Genel Direktörünün bildirmesiyle Birleşmiş Milletler Sekreterliğinde kayda sokulacaktır.

Nice'de, 17 Aralık 1976 günü, Arapça, İngilizce ve Fransızca ve İspanyolca dillerinde olmak üzere aynı derecede geçerli dört metin tek bir kopya olarak hazırlanan UNESCO arşivinde saklanacak ve tasdikli bir nüshası 15 inci ve 16 ncı maddelerde zikredilen bütün Devletlere ve Birleşmiş Milletler Teşkilatına verilecek olan işbu Sözleşme aşağıda belirtilen yetkili temsilciler tarafından imzalanmıştır.

Strasbourg, 28 January 1987

**DECLARATION BY THE GOVERNMENT OF TURKEY PURSUANT TO
ARTICLE 25 OF THE CONVENTION FOR THE PROTECTION OF
HUMAN RIGHTS AND FUNDAMENTAL FREEDOMS**

Mr. Secretary General,

On behalf of the Turkish Government, I have the honour to transmit herewith the Declaration of the Turkish Government concerning the recognition of the competence of the European Commission of Human Rights to receive petitions, addressed to the Secretary General of the Council of Europe from any person, non-governmental organization or group of individuals, in accordance with Article 25 of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms.

Please accept, Mr. Secretary General, the assurances of my highest consideration.

Minister of Foreign Affairs
Vahit HALEFOĞLU

Mr. Marcelino OREJA
Secretary General
of the Council of Europe
STRASBOURG

**Declaration by the Government of Turkey pursuant to Article 25 of the Convention
for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms**

The Government of Turkey, acting pursuant to Article 25 (1) of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms hereby declares to accept the competence of the European Commission of Human Rights to receive petitions according to Article 25 of the Convention subject to the following :

(i) the recognition of the right of petition extends only to allegations concerning acts or omissions of public authorities in Turkey performed within the boundaries of the territory to which the Constitution of the Republic of Turkey is applicable;

(ii) the circumstances and conditions under which Turkey, by virtue of Article 15 of the Convention, derogates from her obligations under the Convention in special circumstances must be interpreted, for the purpose of competence attributed to the Commission under this declaration, in the light of Articles 119 to 122 of the Turkish Constitution;

(iii) the competence attributed to Commission under this declaration shall not comprise matters regarding the legal status of military personnel and in particular, the system of discipline in the armed forces;

(i) for the purpose of the competence attributed to the Commission under this declaration, the notion of «a democratic society» in paragraphs 2 of Articles 8, 9, 10 and 11 of the Convention must be understood in conformity with the principles laid down in the Turkish Constitution and in particular its Preamble and its Article 13;

(v) for the purpose of the competence attributed to the Commission under the present declaration, Articles 33, 52 and 135 of the Constitution must be understood as being in conformity with Article 10 and 11 of the Convention.

This declaration extends to allegations made in respect of facts, including judgements which are based on such facts which have occurred subsequent to the date of deposit of the present declaration. This declaration is valid for three years from the date of deposit with the Secretary General of the Council of Europe.

DECLARATION OF THE COMMISSION
DÜŞÜNCE BİLDİRİMİ

PUBLICATIONS OF THE RESEARCH CENTER OF INTERNATIONAL
LAW AND INTERNATIONAL RELATIONS

BUSTOW, Donald. How International Law is Applied: International Dimensions of the Law Materials. I.D. Düşünce Bülteni Türk İktisadi Yayıncılık, İstanbul, No. 1, İstanbul 1945, 72 s.

FOURIE, Bernard. Multinationals and International Law. (Çokuluslararası Kurumlar ve Uluslararası Hukuk). I.D. Düşünce Bülteni Türk İktisadi Yayıncılık, İstanbul, No. 1, İstanbul 1945, 127 s. (Kıbrıs sorunu, yabancı yatırımlar, uluslararası hukuk)

ESSEL, Mehmet Cevat. Economic Aspects of the Principles Governing the San Francisco Conference. I.D. Düşünce Bülteni Türk İktisadi Yayıncılık, İstanbul, No. 2, İstanbul 1945, 27-39 s.

ANDRÉOTTE, Guy. Les Dilemmes du Droit des Nations. (The Law of Nations: Some Recent Theories and an). I.D. Düşünce Bülteni Türk İktisadi Yayıncılık, İstanbul, No. 2, İstanbul 1945, 367 s.

DEWITT, Robert Arthur. The Changing Law of Nations. Publications of the Faculty of Law at Macquarie Univ. No. 2, University of İstanbul, İstanbul 1947, pp. 29. Düşünce Bülteni Türk İktisadi Yayıncılık, İstanbul, No. 2, İstanbul 1947, 29 s. I.D. Düşünce Bülteni Türk İktisadi Yayıncılık, İstanbul, No. 2, İstanbul 1947, 29 s.

BARON, Herbert W. The Progressive Development of International Law. University of Toronto. Publications of the Faculty of Law, Toronto, Ontario, Canada, 1947, pp. 45.

Düşünce Bülteni Türk İktisadi Yayıncılık, İstanbul, No. 2, İstanbul 1947, 45 s. I.D. Düşünce Bülteni Türk İktisadi Yayıncılık, İstanbul, No. 2, İstanbul 1947, 45 s.

FOURIE, Bernard. Treaties of Peace. (Treaties and Peace). (Düşünce Bülteni Türk İktisadi Yayıncılık, İstanbul, No. 2, İstanbul 1947, 144 s. (Kıbrıs sorunu, uluslararası hukuk, barış antlaşmaları))

MAITRY, Jacques. Les Dilemmes du Droit International Public. (The Law of International Public Law). I.D. Düşünce Bülteni Türk İktisadi Yayıncılık, İstanbul, No. 2, İstanbul 1947, 367 s. Düşünce Bülteni Türk İktisadi Yayıncılık, İstanbul, No. 2, İstanbul 1947, 367 s.